

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки
Кафедра менеджменту

ЗАТВЕРДЖЕНО

Проректор з навчальної роботи,
проф. Гаврилюк С. В. _____

_____ 2013 р.

МЕНЕДЖМЕНТ ТУРИЗМУ

ПРОГРАМА
вибіркової навчальної дисципліни

підготовки	<u>спеціаліста, магістра</u>
галузі знань	<u>0401 – Виробничі науки</u>
спеціальності	<u>7.04010401 «Географія»</u> <u>8.04010401 «Географія»</u>

Програма навчальної дисципліни «Менеджмент туризму» для студентів галузі знань 0401 «Виробничі науки» спеціальності 7.04010401 та 8.04010401 «Географія».

” ___ ” _____, 20__ р. - бс.

Розробники: Коленда Н.В. доцент кафедри менеджменту, к.е.н., доцент

Рецензент: Ющишина Л.О., доцент кафедри економіки та безпеки підприємства, к.е.н., доцент

Програма навчальної дисципліни затверджена на засіданні кафедри

МЕНЕДЖМЕНТУ

(назва кафедри)

протокол № 1 від __. __. 2013 р.

Завідувач кафедри: _____ (Черчик Л.М.)
(підпис) (прізвище, ініціали)

**Програма навчальної дисципліни
схвалена науково-методичною комісією інституту
економіки та менеджменту**

(назва факультету (інституту))

протокол № 1 від __.0__. 2013 р.

Голова науково-методичної
комісії факультету (інституту) _____ (Бегун С.І.)
(підпис) (прізвище, ініціали)

**Програма навчальної дисципліни
схвалена науково-методичною радою університету**

протокол № ___ від ____ . ____ . 20__ р.

Вступ

Програма навчальної дисципліни «Менеджмент туризму», складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки «Спеціаліста» та «Магістра» спеціальності 7.04010401 та 8.04010401 «Географія»

В Україні на сьогоднішній день вже відбулося усвідомлення важливості розвитку туризму як одного з ефективних засобів лікування національної економіки завдяки здатності цього сектору забезпечувати значні валютні надходження, створювати значну кількість нових робочих місць та іншим перевагам. Стратегічною метою розвитку туристської індустрії України є вихід її на світовий рівень туристських послуг. Основними передумовами для цього виступають: географічне положення, наявність природного, історико-археологічного туристського потенціалу, політична стабільність та економічне зростання, конкурентноздатність туристських послуг.

Основна увага в дослідженнях явищ, пов'язаних з туризмом, приділяється питанням економіки, організації та управління. Навчальна дисципліна "Менеджмент туризму" висвітлює теоретичний матеріал щодо сутності економічних явищ і процесів в туризмі України їх взаємозв'язків, і розвиває у студентів практичні навички управління підприємствами індустрії туризму.

Предметом вивчення дисципліни є система складових менеджменту підприємств індустрії туризму як процесу сучасного динамічного управління, особливості функціонування цих підприємств на ринку, тенденції їх розвитку та сучасний досвід управління.

Міждисциплінарні зв'язки. Вивчення курсу "Менеджмент туризму" базується на знанні студентами циклу фундаментальних та професійно-орієнтованих дисциплін («Основи менеджменту», «Туристична діяльність» «Курортологія»), цілеспрямованої роботи над вивченням спеціальної літератури, активної роботи на лекціях та практичних заняттях, самостійної роботи та виконання індивідуальних завдань.

Програма навчальної дисципліни складається з таких **змістових модулів**:

1. Теоретичні засади менеджменту туризму
2. Управлінські процеси на підприємствах туризму

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. Основна мета вивчення дисципліни полягає в обґрунтуванні теоретичних положень з організації готельно-ресторанного і туристського бізнесу та функціонування підприємств індустрії туризму, управління підприємствами індустрії туризму та формуванні практичних навичок використання цих знань для прийняття управлінських рішень щодо управління функціонуванням підприємствами індустрії туризму і підвищення ефективності їх діяльності.

1.2. Завдання вивчення курсу "Менеджмент туризму" полягає в тому, щоб дати студентам загальне уявлення про предмет, об'єкт та методи управління туристичною сферою, як наукової галузі, про існуючу систему теоретичних знань щодо управління та їхній взаємозв'язок з управлінською практикою. Важливим складником є засвоєння студентами основних категорій менеджменту туризму, теоретичних основ управлінських концепцій, що сприятиме глибшому розумінню управлінської діяльності.

1.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні:

знати:

- понятійний апарат готельного, ресторанного, туристського бізнесу;
- законодавчі та нормативно-правові акти в галузі туризму і готельного бізнесу;
- історію та теорію створення, формування і розвитку ринку послуг готельного бізнесу і туризму;
- характеристику сегментів сфери туристських послуг;
- умови здійснення стандартизації, сертифікації готельних послуг;
- сучасні інформаційні технології для виробництва та надання готельних послуг;
- нормативи якості готельних послуг;

- особливості ринку послуг готельного бізнесу та туризму в світовій туристській сфері;
- знати особливості менеджменту підприємств готельного та туристського комплексу.

ВМІТИ:

- визначати функції менеджменту;
- моделювати організаційні структури управління різних типів для підприємств готельного, ресторанного, туристського сервісу;
- проектувати туристські послуги, використовуючи інтеракцію діючих стандартів на види послуг;
- контролювати діяльність підприємства індустрії туризму;
- аналізувати й оцінювати варіанти проектів готельно-ресторанних і туристських послуг і визначати найбільш раціональні з них для реалізації в практиці бізнесу;
- орієнтуватися в законодавчій та нормативно-правовій базі готельно- ресторанного і туристського бізнесу;
- характеризувати основні сегменти сфери послуг індустрії туризму;
- оцінювати ефективність діяльності підприємства індустрії туризму;
- розробляти управлінські рішення та оцінювати їх ефективність.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 108 годин / 3 кредити ECTS.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1.

Теоретичні засади менеджменту туризму

Тема 1. Менеджмент туризму: сутність, основні підходи

Сутність і основні підходи в менеджменті. Суб'єкт та об'єкт управління, їх характеристика, взаємозв'язок і взаємодія. Формування і розвиток науки про управління. Зародження науки про управління. Принципи, рівні, цілі, завдання менеджменту. Основні поняття й управлінські категорії туризму. Історичні й сучасні інструменти управління. Особливості менеджменту в туризмі.

Тема 2. Еволюція менеджменту туризму

Еволюція наукових шкіл менеджменту. Розвиток менеджменту і туризму як сфер людської діяльності. Індустріальні відносини і менеджмент туризму. Розвиток менеджменту на етапі становлення соціального туризму. Розвиток менеджменту і туризму у другій половині XX ст.. Сучасні детермінанти менеджменту туризму. Оптимальність наукових підходів менеджменту в управлінні туристичною діяльністю. Еволюція та сучасні тенденції індустрії туризму.

Тема 3. Система менеджменту в туризмі

Індустрія туризму і її складові. Основні складові індустрії туризму. Системи класифікації туризму. Структурні рівні управління туризмом. Готельні заклади як об'єкт управління. Еволюція та сучасні тенденції індустрії гостинності. Характеристика і особливості готельних послуг. Типізація і класифікація закладів розміщення. Заклади харчування як об'єкт управління. Класифікація підприємств харчування. Економічна сутність і види діяльності підприємств харчування. Туристські підприємства як об'єкт управління. Особливості та проблеми управління підприємствами індустрії туризму.

Тема 4. Управління внутрішнім і зовнішнім середовищем у туризмі

Внутрішнє середовище в туризмі. Зовнішнє середовище туристичної діяльності. Макрооточення туристичного підприємства. Політико-правове оточення. Економічне оточення. Суспільно-демографічне і культурне оточення. Природне оточення. Технологічне оточення. Міжнародне оточення. Мікрооточення туристичного підприємства. Внутрішнє середовище туристичного підприємства та його елементи.

Тема 5. Функції та принципи менеджменту туризму

Поняття і класифікація функцій управління. Організація як функція менеджменту. Планування як функція менеджменту. Мотивація як функція менеджменту і її особливості в готельно- ресторанному і туристському бізнесі. Контроль як функція менеджменту і її особливості в готельно- ресторанному і туристському бізнесі.

Тема 6. Методи менеджменту туризму

Поняття, сутність і класифікація методів менеджменту. Маркетинг як метод управління. Економічні методи управління в менеджменті. Адміністративні (організаційно-розпорядчі) методи менеджменту. Соціально-психологічні методи управління.

Змістовий модуль 2.

Управлінські процеси на підприємствах туризму

Тема 7. Стиль керівництва й управлінські рішення на підприємствах туризму

Управлінські рішення: сутність, класифікація. Розробка, реалізація та контроль реалізації управлінських рішень. Стиль керівництва: поняття, класифікація, характеристика. Ораторське мистецтво у роботі менеджера туризму Специфіка спілкування з представниками інших держав. Сутність процесу прийняття рішень Моделі і методи прийняття управлінського рішення в туристичній діяльності. Управління конфліктами в туризмі

Тема 8. Управління персоналом в підприємствах туризму

Кадровий потенціал підприємств туристської індустрії. Управління персоналом та процесами праці в туризмі. Топ-менеджер у туризмі. Система управління персоналом підприємств готельно-ресторанного і туристського бізнесу.

Тема 9. Організація праці та проектування робіт на підприємствах індустрії туризму

Загальна характеристика основних елементів організації праці. Проектування робіт в підприємствах індустрії туризму: основні моделі і особливості. Управління продажем туристичного продукту. Управління, орієнтоване на клієнта.

Тема 10. Організаційно-функціональна структура сучасних підприємств туризму

Цілепокладання в туризмі. Організаційні структури управління в туризмі. Поняття про організаційну структуру управління. Типи організаційних структур. Проектування організаційних структур управління туризмом. Поняття та класифікація організаційних структур управління. Організаційні структури управління в готелях. Організаційні структури управління підприємств харчування. Організаційні структури управління підприємств туризму.

Тема 11. Управління якістю туристичних послуг

Поняття і чинники, які формують якість туристичних послуг. Підходи до вимірювання показників якості туристичних послуг. Ринкові аспекти якості туристичних послуг. Вимоги щодо якості окремих груп туристичних підприємств. Способи й методи оцінки якості у туристичному підприємстві.

Тема 12. Ефективність управлінської діяльності у туристичній сфері

Ефективність та успішність менеджменту туризму. Управління витратами туристичного підприємства. Управління інвестиційною діяльністю туристичного підприємства. Використання логістики в управлінні туристичним підприємством. Способи управління ризиком у туристичній діяльності. Аналіз господарської діяльності туристичного підприємства.

3. Форма підсумкового контролю успішності навчання – залік.

4. Методи та засоби діагностики успішності навчання.

В процесі вивчення дисципліни використовують такі методи оцінювання навчальної роботи студента:

- поточне тестування та опитування;
- оцінювання виконання ІНДЗ;
- письмовий залік.

5. Список джерел

1. Байлик С. И. Гостиничное хозяйство. Организация, управление, обслуживание : учебное пособие / С. И. Байлик. – К. : Дакор, 2008. – 288 с.
2. Иванов В. В. Гостиничный менеджмент / В. В. Иванов, А. Б. Волов. – М. : ИНФРА-М, 2007. – 384 с.
3. Зайцева Н. А. Менеджмент в сервисе и туризме : учебное пособие / Н. А. Зайцева. – М. : ФОРУМ: ИНФРА-М, 2007. – 368 с.

4. Кабушкин Н. И. Менеджмент гостиниц и ресторанов : уч. пособие. – 3-е изд., перер. и доп. / Н. И. Кабушкин, Г. А. Бондаренко. – Мн. : Новое знание, 2002. – 406 с.
5. Менеджмент готельно-ресторанного бізнесу : навч. посібн. / Під загальною редакцією М. М. Поплавського і О. О. Гаца. – К. : Кондор, 2008. – 460 с.
6. Нечаюк Л. І. Готельно-ресторанний бізнес: менеджмент : навч. посіб./ Л. І. Нечаюк. – К. : Центр навчальної літератури, 2006. – 348 с.
7. Роглев Х. Й. Основи готельного менеджменту : навч. посіб. / Х. Й. Роглев. – К. : Кондор, 2005. – 408 с.
8. Саак А. Э. Менеджмент в индустрии гостеприимства (гостиницы и рестораны) : учебное пособие / А. Э. Саак, М. В. Якименко. – СПб. : Питер, 2007. – 432 с.
9. Скобкин С. С. Менеджмент в туризме : учеб. пособие / С. С. Скобкин. – М. : Магистр, 2007. – 447 с.
10. Винниченко І. І. Середовище турбізнесу : навч. посібник / І. І. Винниченко. – К. : Академперіодика, 2006. – 186 с.
11. Кабушкин Н. И. Менеджмент туризма : учеб. пособие / Н. И. Кабушкин. – М. : БГЭУ, 1999. – 352 с.
12. Мальська М. П. Менеджмент туризму. Вступ до спеціальності : навч. посібник / М. П. Мальська, В. В. Худо. – Львів : Видавничий центр ім. Ів. Франка, 2002. – 288 с.
13. Мальська М. П. Основи туристичного бізнесу : навч. посібник / М. П. Мальська, В. В. Худо, В. І. Цибух. – К. : Центр навчальної літератури, 2004. – 325 с.
14. Нечай Л. І. Готельно-ресторанний бізнес: менеджмент / Л. І. Нечай, Н. О. Телеш. – К. : Кондор, 2003. – 168 с.
15. Байлик С. И. Гостиничное хозяйство. Проблемы, перспективы, сертификация / С. И. Байлик. – К. : ВИРА-Р, «Альтпресс», 2001. – 208 с.
16. Гуляев В. Г. Организация туристической деятельности : учеб. пособие / В. Г. Гуляев. – М. : Нолидж, 1996. – 325 с.
17. Уніфіковані технології готельних послуг : навч. посібник / За ред. проф. В. К. Федорченка; Л. Г. Лук'янова, Т. Т. Дорошенко, Т. М. Мініч. – К. : Вища школа, 2001. – 237 с.